

Володимир Шинкарук

АЗ – БУКИ

*Літературно-мистецькі
студії*

Житомир
Полісся
2015

УДК 82(091):908
ББК 83.3(4Укр-4Жит)
Ш 62

*Надруковано за ухвалою
Вченої ради Житомирського державного університету ім. І. Франка
(протокол № 5 від 26.12.2014)*

Рецензенти:

Петро Васильович Білоус,
доктор філологічних наук, професор.
Володимир Олегович Єршов,
доктор філологічних наук, професор.
Віктор Михайлович Мойсієнко,
доктор філологічних наук, професор.

Ш 62 Шинкарук В. Ф. Аз-Буки. Літературно-мистецькі студії. –
Житомир : Полісся, 2015. – 278 с. – Серія «Бібліотека
кафедри теорії та історії світової літератури НН ІФЖ
Житомирського державного університету імені І. Франка»

ISBN 978-966-655-700-4

Книгу професора кафедри теорії та історії світової літератури Житомирського державного університету ім. І. Франка В. Ф. Шинкарука «Аз-Буки» складають вибрані наукові та публіцистичні статті і нариси з історії давньої і сучасної літератури, вітчизняного мистецтва, літературного краєзнавства. Збірка відображає весь спектр науко-пізнавальних інтересів відомого українського науковця

УДК 82(091):908
ББК 83.3(4Укр-4Жит)

ISBN 978-966-655-700-4

© В. Шинкарук, 2015.

АЗ – БУКИ

Літературно-мистецькі студії

ПОЧАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

Давньоукраїнське літописання	9
«Слово о полку Ігоревім»	27
Феофан Прокопович і його трагікомедія «Володимир»	49
Тема історичного минулого народу в давній українській літературі та героїчний епос народів Європи	57

ФОЛЬКЛОР

Маруся Чурай і пісенна традиція Житомирщини	81
---	----

ЛІТЕРАТУРА XX СТОЛІТТЯ

Житомирщина в житті та творчості М. Рильського	101
Василь Кравченко та житомирські прототипи Михайла Булгакова	130
Василь Земляк: Перші кроки на Житомирщині	135
Прожив з весною (Творчий портрет Михайла Клименка)..	140
Творчий ужинок поетів Житомирщини	144
Зустріч, яка не відбулася в Житомирі (Спогади про Роберта Рождественського)	154

РЕЦЕНЗІЇ, ВІДГУКИ, ПЕРЕДМОВИ

Яснозір'я таланту. Передмова до книги І. Сльоти «Золото зажив'я»	163
Автограф для вічності. Передмова до книги І. Сльоти «Автографи»	170
Відчуваючи музику слів. Передмова до книги І. Сльоти Переспіви	172
Юрій Камишний – художник, що переорює душу	180
Інше серцебиття. Відгук на книгу В. Горбунової «Мрія про маленьке життя»	183

Лазар. Друге пришествя або Ми так любили Житомир. Рецензія на книгу С. Лазо «Ми так любили „The Beatles”»	186
Одяг для думок. Передмова до книги Ірини Шинкарук «Сильніша – на одне життя»	190
Диво, знайдене на соціально-психологічному факультеті. Передмова до збірки «Диво, знайдене в собі»	193
Новий обрій Ірини Лубківської. Передмова до книги І. Лубківської «Жити і любити не уві сні»	195

ПОРТРЕТИ

Павло Карпович Сербін: Жив за високим покликанням ...	199
Зірка і смерть Леоніда Венгерова	214
Ніна Матвієнко. Голосом цієї жінки співає і плаче Україна	225
Свіча таланту Костянтина Яновського	232
Жива вода творчості: Ірина Шинкарук	235
Життя, освячене творчістю і любов'ю: Тетяна і Михайло Гузуни	241
Юрій Градовський. Талант, який не знає відпочинку.....	248
Творча характеристика Поліського ансамблю пісні і танцю «Льонок»	254
Анатолій Говораadlo – душа покладена на музику	261
Дві долі, міцно сплетені в одну: Людмила Вікторівна та Георгій Володимирович Майорови	267
Телевізійна зірка зійшла в Житомирі: Рабіга Аманжолова	270
Микола Кавецький: «Я прийшов із світанків»	273

ЖИВА ВОДА ТВОРЧОСТІ: ІРИНА ШИНКАРУК

Долю їй напропорочили. І спочатку це зробив я. Під час запису телевізійної розважальної програми Центрального телебачення в Москві «Заспіваймо, друзі!» я давав інтерв'ю Тетяні Веденєсвій і Льву Лещенку, які були ведучими передачі. Інтерв'ю благополучно підходило до завершення, та раптом Веденєєва запитала: «А як родина ставиться до вашого захоплення музикою?» Відповісти на це, здавалось, просте запитання мені було надзвичайно важко. Справа в тому, що в родині «моїм захопленням не захоплювались». Отож я ризикнув оголосити на весь тодішній Радянський Союз, що моя донька Іринка, якій зараз лише два роки, обов'язково піде по моїх стопах. І наче у воду дивився!

Ще одне передбачення зробила Ніна Матвієнко. Послухавши маленьку Ірину Шинкарук, Ніна Митрофанівна написала дівчинці на листівці: «Іринко, свічечко поліська, просвіти цей край славою... Рости і виростає зі славою». Тоді ніхто з нас навіть не здогадувався про те, що відома українська співачка зовсім скоро стане хрещеною матір'ю Ірини Шинкарук, а листівка з пророчим написом залишиться в Ірини як один із найдорожчих подарунків.

Жартуючи, я іноді говорю, що мій власний егоїзм зробив Ірину Шинкарук співачкою. Чому? Справа в тому, що майже всі члени родини уперто не хотіли бачити мене артистом і вимагали зосередитись на науково-педагогічній діяльності. Ще напередодні одруження моя майбутня теща Лідія Мефодіївна сказала моїй майбутній дружині Людмилі: «Ти будеш його дітей нянчити, а він буде з піснями по світу їздити»... Щоб не провокувати в сім'ї конфліктів, я урочисто пообіцяв, що буду займатись вихованням дітей так само активно, як і дружина. Тому з найперших років подружнього життя постійно брав Ірину з собою на творчі вечори, в гастрольні поїздки, на записи телевізійних і радіопрограм... Вона швидко звикла до моїх швидкостей і ритмів, до несподіванок кочового артистичного існування з його невлаштованістю і вічним цейтнотом...

Не так давно, згадуючи минулі роки, я попросив пробачення в Ірини за те, що, по суті, позбавив її дитинства. А вона щасливо засміялась і відповіла: «А в кого ще було *таке* дитинство?!»

У сім років дівчинка уже могла «тримати» нескладні музичні партії, і ми з нею створили сімейний дует. Згодом Ірина стала співати сама.

Перший успіх прийшов до неї в одинадцятилітньому віці на обласному фестивалі «Замкова гора». Серед організаторів фестивалю були тоді ще нікому не відомі Володимир Даниленко, Віктор Титов, Василь Врублевський... Для Ірини «Замкова гора» стала першою важливою сходинкою на шляху до вершини виконавської майстерності. В 1991 році на II Всеукраїнському фестивалі «Червона рута» в Запоріжжі Ірина Шинкарук отримала приз «Надія» і була визнана найперспективнішою співачкою України... Не обійшлося і без курйозу. Після конкурсного виступу відбулось засідання журі, яке тривало аж до ранку. Вранці нас розбудив секретар суддівської ради, який приніс випивку, закуску і повідомлення про лауреатське звання. Ми раділи до полудня, а коли о 12 годині прийшли, щоб на власні очі побачити список лауреатів, прізвища Ірини в списку не знайшли...

«Ну що ж, сьогодні не наше весілля», – сказав я їй. Ми взяли квитки на зворотній шлях і поїхали із Запоріжжя в Житомир. А в цей час по радіо «Промінь» кілька разів повторювали повідомлення: «Якщо нас чує житомирянка Ірина Шинкарук, то хай знає, що трапилась помилка. Її чекають у Запоріжжі в дирекції фестивалю»... Це оголошення Ірина, звичайно, не чула, але якби навіть і почула, то фізичної можливості потрапити на церемонію нагородження лауреатів «Червоної рути» в неї вже не було. Головний редактор газети «Говорить і показує Україна» Микола Гомонюк, який від імені організаторів мав вручати Ірині приз «Надія», згодом розповідав: «Я називаю прізвище «Шинкарук», беру в руки приз, але на сцену виходить якась дівчина і каже, що Ірини немає, але вона уповноважена отримати цю нагороду, щоб потім передати її Ірині Шинкарук»...

Хто була ця дівчина, так і залишилось таємницею, але Микола Гомонюк, на щастя, не віддав приз в чужі руки і за кілька днів по завершенню фестивалю усе-таки вручив його Ірині. Це було на урочистому прийомі в редакції газети «Говорить і показує Україна».

Відзнака найпопулярнішого в ті часи конкурсу допомогла Ірині утвердитись, упевнитись у власних силах. У наступному 1992 році вона перемогла на молодіжному фестивалі «Солом'яний дзвін» у Луцьку, стала дипломанткою IV Всеукраїнського фестивалю авторської пісні та співаної поезії «Оберіг».

Найбільш урожайним в творчій долі Ірини був 1993 рік. У травні вона стала дипломанткою конкурсу «Нові імена» Українського фонду культури, в червні завоювала I премію Всеукраїнського фестивалю «Червона рута» в Донецьку, у вересні разом з іншими лауреатами «Червоної рути» здійснила гастрольний тур по містах України, в жовтні здобула головний приз Міжнародного конкурсу «Білостоцькі мальви» в Польщі. Додатком до головного призу в Білостоці стало стажування у Варшавському театрі оперети, на яке запросив Ірину міністр культури Польщі. Юній співачці з України поталанило стажуватись у кращого польського музичного педагога, професора Еви Косак.

Зусилля, потрачені на вдосконалення вокальної майстерності, не пропали даремно. У 1994 році Ірина Шинкарук стала однією із переможниць Міжнародного конкурсу «Голос Азії» в Алмати, окрім того її визнали виконавицею кращої пісні фестивалю і нагородили Дипломом Всесвітньої федерації організаторів фестивалів (ФІДОФ). Після фестивалю в Казахстані Ірина Шинкарук стала першою українською співачкою, ім'я якої було занесено до Міжнародного реєстру «Хто є хто в музиці» («Who is who in music»).

У наступному році Ірина була запрошена на фестиваль уже в якості почесної гості. В Алмати, на високогірній арені «Медео», в присутності 25 тисяч глядачів вона виходила на сцену разом зі світовими зірками Тото Кутуньйо, Аль Бано і Раміною Пауер, Аллою Пугачовою...

Під час проведення акції «Україна. Весна. Славутич» вона співала в одному концерті зі знаменитою співачкою Патрісією Каас, а в 1998 році під час урочистостей до Дня української міліції пісню Володимира Івасюка «Пісня буде поміж нас» вона виконала разом із Софією Ротару.

Голос Ірини Шинкарук чув президент США Білл Клінтон, коли вперше приїжджав до Києва, слухав співачку під час свого перебування у Львові і Папа Римський Іоан Павло II.

У послужному списку Ірини Шинкарук – десятки конкурсів і концертів, перемоги на Міжнародних пісенних

фестивалях «Море друзів» (Ялта, 1998), імені Володимира Івасюка (Київ, 1999), «Мелодія» (Львів, 1999). Вона гастролювала в найбільших містах України, виступала в Росії, Білорусії, Казахстані, Узбекистані, Польщі, Словаччині, Угорщині, Лівії, Греції, Німеччині, Франції...

В 2000 році на запрошення нашого колишнього земляка, талановитого музиканта і прекрасної людини Анатолія Сандала, ми два місяці виступали в Сполучених Штатах Америки. Гастролі в Америці стали своєрідним екзаменом на творчу і життєву зрілість Ірини Шинкарук. І цей екзамен вона склала на «відмінно»!

Виступаючи разом за океаном, я зрозумів, що прийшов час позбавити Ірину щільної батьківської опіки і відпустити її в самостійний політ... Сьогодні в неї власна артистична команда, до якої входять звукорежисер, балетмейстер, художник-візажист... Є також постійні автори – композитори і поети. Хоча останнім часом тексти до своїх пісень Ірина Шинкарук пише сама.

Це не випадково, адже вона авторка двох поетичних книг «Народження голосу» (2001) та «Відчуваю» (2004), а також аудіо-книги «Міра» (2008). У передмові по поетичної збірки «Відчуваю» лауреат Національної премії імені Т. Шевченка Павло Мовчан писав: «Спершу був Голос... Я його пам'ятаю понині. Бо він резонував із моєю душею. Це було на тому фестивалі «Червона рута», де Ірина Шинкарук приголомшила своїм співом. Так співають не тільки голосом. Без душі, без серця не виповниш звук додатковими барвами, додатковим емоційним змістом. І я був переконаний, що ця тендітна дівчинка, яка нагадувала мені персонажа з відомого полотна Пабло Пікассо «Дівчинка на кулі», збереже душевну рівновагу і після цього успіху ти ще відкриєш її неодноразово... Її голосом тоді співали десятки, сотні поколінь до неї сущих. Тоді я означив це явище, явище Ірини Шинкарук»...

Дійсно, Ірину Шинкарук сьогодні багато хто сприймає не лише як співачку чи поета. Вона – старший диктор телеканалу «Культура», солістка Національного радіо України, викладачка Київського національного університету культури і мистецтв, ведуча масових мистецьких заходів, заслужена артистка України...

Запитую: може, варто зосередитись на чомусь одному?

Сміється: щось одне – це не так цікаво!

А Ірина хоче жити і живе цікаво. У змінах обставин і видів робіт знаходить відпочинок. У неї вистачило снаги закінчити Житомирське училище культури імені І. Огієнка, філологічний факультет Житомирського державного університету імені І. Франка, Київський національний університет культури і мистецтв... Після виснажливого концерту вона може сісти за кермо і спокійно подолати кілька сотень кілометрів, не побоїться спуститися на лижах з карколомної кручі...

Нещодавно співачка завершила роботу над унікальним проектом «Глибокий колодязь», який об'єднує два альбоми: «Миро» (а-капельний спів) та «Пливе човен» (народні пісні в сучасній обробці). Унікальність цього проекту – в спробі органічного поєднання двох пластів: історико-географічного та музично-поетичного.

«Нам хотілося, – говорить Ірина Шинкарук, – взяти за руку кожного, хто любить Україну, хто пишається її героїчним минулим, творить її сьогодення, свято вірить в її величне майбутнє, і музично-пісенними шляхами повести до витоків української духовності, познайомити зі знаковими, дорогими українському серцю місцями».

Записи велись в знаменитих храмах, в музеї Т. Шевченка, в музеї Волинської ікони, в Одеському оперному театрі, на «Дніпрогесі», у винних підвалах Масандри, в соляній шахті... Ці місця мають особливу енергетику, притягальну силу і неповторну акустичну атмосферу, що яскраво позначається на звучанні кожної музичної композиції. У багатьох слухачів альбому складалось враження особистої присутності в тому місці, де записувались пісні.

До «Глибокого колодязя» увійшли твори, пронизані українським національним духом. Це, перш за все, українські народні пісні.

Не залишилися поза увагою також пісенні твори сучасних українських композиторів, які тісно й гармонійно поєднали в музично-текстовому матеріалі глибинні народні традиції і сучасність

Усі пісні альбому «Глибокий колодязь» записані в природному середовищі портативною звукозаписуючою студією без будь-якого музичного супроводу. Під час роботи над проектом Ірина давала майстер-класи для багатьох творчих колективів.

З одного боку «Глибокий колодязь» – це талановито підібране і виконане зібрання музично-поетичних творів, проникнутих глибинним народним духом, з іншого боку – незвичайний путівник по визначних історичних і географічних місцях сучасної України. Саме за реалізацію проекту «Глибокий колодязь» в березні 2008 року Ірині Шинкарук була присуджена Всеукраїнська премія імені Івана Огієнка.

То ж хай глибокий колодязь таланту Ірини Шинкарук завжди обдаровує спраглих живою водою творчості.

*Надруковано в журналі:
Бізнес Полісся (Житомир).
– 2008. – № 12. – Вересень.*

